

# YAHYÂ HAKKÎ'NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

Musa Yıldız\*

**Özet:** Bu çalışmada Mısırlı edebiyatçı Yahyâ Hakkî'nin hayatı, eserleri ile *Kunnâ Selâsete Eytâm* adlı öyküsü, kahramanlar, olaylar, modern anlatım teknikleri, tasvirler ve dil açısından incelenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Yahyâ Hakkî, Kunnâ Selâsete Eytâm, Kısa Öykü, Mısır Edebiyatı.

## Kunnâ Selâsete Eytâm by Yahia Hakkî

**Summary:** The present study has dealt with Yahia Hakkî's life, his works, and especially his short story *Kunnâ Salâsata Aytâm* in terms of characters, events, modern narrative techniques, descriptions and language.

**Key Words:** Yahia Hakkî, Kunnâ Selâsete Eytâm, Short Story, Egyptian Literature.

---

\* Doç. Dr., Gazi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü (e-posta: ymusa@gazi.edu.tr).

# YAHYÂ HAKKÎ'NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

Bu çalışmada anne ve babasının ölümünden sonra iki ablasıyla yalnız kalan bir gencin traji-komik hayatını konu edinen Mısırlı edebiyatçı Yahyâ Hakkî'nin *Kunnâ Selâsete Eytâm* ("Üç Yetimdik", 1942) adlı kısa öyküsünün çözümlemesi amaçlanmaktadır. Yahyâ Hakkî, 7 Ocak 1905 tarihinde Kahire'nin Seyyide Zeyneb semtinde doğdu. Anadolu'dan Mora'ya, oradan da Mısır'a göç etmiş Türk-Arnaut kökenli kültürlü bir aileye mensuptu<sup>1</sup>.

1925 yılında Hukuk Fakültesinden mezun oldu ve bir süre Kahire Adliyesinde çalıştı. Sonra İskenderiye ve Demenhûr şehirlerinde savcılık görevinde bulundu. 1927-1929 yılları arasında Yukarı Mısır'daki Asyût şehrine bağlı Menfalût ilçesinde kaymakam vekilliği yaptı<sup>2</sup>. Menfalût'ta edindiği tecrübe ve izlenimler bir öykü yazarı olarak kendisine zengin bir malzeme birikimi sağladı. Burada Mısır kırsal kesiminde hayat süren çiftçilerle kaynaşma ve onları yakından tanıma imkânı buldu<sup>3</sup>.

İngiliz ve Fransız edebiyatlarından daha çok Rus edebiyatından etkilenen Yahyâ Hakkî, 1922-1923 yıllarında kısa öykü yazmakla işe başladı. İlk öyküleri *el-Fecr* ve *es-Siyâse* gazetelerinde yayımlandı<sup>4</sup>.

1929-1930 yılları arasında Mısır'ın Cidde Konsolosluğunda arşiv sekreterliği yaptı<sup>5</sup>. 1931-1935 yılları arasında Mısır'ın İstanbul konsolosluğuna sekreter olarak atandı. Orada Mustafa Kemal Atatürk hakkında çok şey okudu. Birkaç kez Atatürk ile görüştü<sup>6</sup>. O dönemde Türkiye'nin Shakespeare'i diye tanımladığı Abdülhak Hamit (1852-1937) ve Yahya Kemal (1884-1958) ile tanışma fırsatı buldu<sup>7</sup>.

1935-1939 yılları arasında Roma Büyükelçiliğinde konsolos yardımcılığı yaptı. 1939-1949 yılları arasında Dış İşleri Bakanlığında çeşitli görevlerde bulundu. 1942'de ilk evliliğini yaptı; ancak evliliğinin üçüncü ayında karısı amansız bir hastalığa yenik düşerek hayata veda etti. Karısının ölümü onu çok sarstı.

1942-1951 yılları arasında Paris Büyükelçiliğine birinci katip olarak atandı. 1951-1952 yılları arasında Mısır'ın Ankara Büyükelçiliğinde müsteşarlık görevinde bulundu. 1953 yılında Libya'ya orta elçi oldu. 1954 yılında Paris'te tanıştığı Jeanne Marie ile evlendi. Yabancı bir kadınla evlenmesi sebebiyle Dış İşleri Bakanlığındaki görevinden ayrıldıktan sonra<sup>8</sup>, Ticaret Bakanlığında İç Ticaret Genel Müdürü oldu. Bu görevin akabinde Sanat İdaresi Müdürü olarak atandı.

1955-1958 yılları arasında Mısır Millî Kütüphanesinin teknik danışmanlığını yaptı. 1959 yılında *el-Mecelle* dergisinin Yazı İşleri Müdürlüğünü yapmak üzere görevinden istifa etti. Sanat ve Edebiyat Yüksek Kurulu üyeliğine atandı. 1967 yılında edebiyat derneklerinin aday göstermesi üzerine Devlet Takdir Ödülünü aldı. Sinema Kurulu tarafından da el-Bûstacî ("Postacı", 1934) adlı öyküsünden dolayı ödüllendirildi. 1975 yılında Cemâl

‘Abdunnâsir Ödülüne lâyık görüldü. Amerika’nın Princeton Üniversitesinde Orta Doğu Araştırmaları bölümünde bir süre hocalık yaptı (1976)<sup>9</sup>.

Geriye çok sayıda kısa öykü, roman, hatıra, eleştiri ve inceleme alanlarında eser bırakan Yahyâ Hakkî<sup>10</sup> 1992 yılında vefat etti<sup>11</sup>.

Kendisinin olgunlaşmasında ve iyi bir yazar olmasında iki kişinin rolü büyüktür. Bunlardan birincisi ağabeyi İbrâhîm’dir. Yahyâ Hakkî daha küçük yaştaiken ağabeyinin zengin kütüphanesinden yararlanmış, bu kitaplar vasıtasıyla Arapça ve İngilizce kaynaklara ulaşma fırsatı bulmuştur. Yine ağabeyi vasıtasıyla daha Menfalût’ta kaymakam vekilliği yaptığı sırada el-Medrasetu’l-Hadîse (“Modern Ekol”) üyeleriyle tanışma şansını yakalamıştır. İkinci kişi ise, amcası Mahmûd Tâhir Hakkî’dir. O da Mısır’da roman türünün ilk örneklerinden olan *Azrâ’ Dinşevây*<sup>12</sup> (Dinşevây’ın Bakireleri, 1906)’ın yazarıdır<sup>13</sup>. Amcası Mahmûd Tâhir Hakkî, ona öykü sanatını sevdi ren kişidir<sup>14</sup>.

*Kunnâ Selâsete Eytâm* kısa öyküsünü şu şekilde özetlemek mümkündür:

Ana kahraman daha annesi ona hamileyken babasını kaybeder. İki ablasıyla beraber öksüz olarak annesinin koruması altında büyür. Devlet memuru olup işe başladığı ilk ay da annesi ölür. Bunun üzerine iki ablasının geçimini de sağlamak zorunda kalır. Evlilik yaşları geçmek üzere olan iki ablasını maddî durumları iyi olan insanlarla evlendirmek için ne var, ne yok satarak, yaşadıkları kenar mahalleden Kahire’nin iyi bir semtine kiraya çıkar ve çevreden onlara koca bulmaya çalışır. Ancak ablalarına koca arayan ana kahraman kendisine bir eş bulur. Evleneceği kişinin ailesinin isteği üzerine içgüveyi olur ve ablalarını da teyzesinin yanına gönderir. Kısacası öykünün son cümlesi olan “Ava giden, avlanır.” sözü bu duruma uygun düşer. Ava giden ana kahraman amacına ulaşmadan başkaları tarafından avlanır.

Öykü de ana kahramanın adı verilmez. O aynı zamanda öykünün anlatıcısıdır. Öksüz büyüyen ana kahraman annesinin ölümü üzerine ablalarının da sorumluluğunu üstlenen güçlü bir kişiliğe sahiptir. Ancak öykünün sonunda bir kıza karşı zafiyetine yenik düşer. Öykünün sonundaki “Nikah saatinde herkes bana, dalgın olduğumu, sonra bir ara aniden gülümsediğimi söyledi. Bunun sebebinin, nikah memurunun sorusunun sıkıntısından olduğunu zannettiler. Oysa nasıl olduğunu, ben de bilmiyorum.” cümleleri onun içine düştüğü durumu iyi bir şekilde ortaya koyar niteliktedir.

Ana kahramandan sonra öyküde fonksiyonel olan kahramanlar, ablaları Nimet ve ‘Atiyye’dir. Onlar hakkında öyküde tanıtıcı cümleler yer almamaktadır. Anneleri öldükten sonra ana kahramanın ev hizmetlerini yaptıkları anlaşılmaktadır.

Öykünün sonunda ana kahramanın evlendiği anlaşılan Seniyye de bir diğer fonksiyonel kahramandır. Ana kahramanı bir süre peşinden koştur an bu kız, sonunda ablalarını bırakarak içgüveyi olması şartıyla inu evlenmeye ikna eder. Seniyye’nin annesi Nasaf hanım ve öyküde ismi verilmeyen babası

# YAHYÂ HAKKÎ'NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

olayların gelişmesinde ikincil rol oynayan kahramanlar olarak kabul edilebilir.

Yazar öyküsüne yaklaşık bir sayfalık bir girişle kahraman-anlatıcının şu cümleleriyle başlar:

“İşte evlendi ve eşini öpüyor. Onu her öpüşte Allah’tan kendisine soyunu sürdürecektir hayırlı bir erkek evlat vermesi için dua ediyor. İşin ilginç yanı, şöhret ve mal istemiyor.

Beklenen gün geldi çattı. Ebe eline hamur yumuşaklığında ve kokusunda bir kundak tutuşturdu.

“Kız, kız... Allah’ın bir nimeti bu.” dedi.

Ona Nimet adını verdi.

Dileklerin çoğunun tamahkârlık, bazı duaların nankörlük ve Allah’ın işine karışmak olduğunu anlayamadı. Namazlarında Rabbine duaya devam etti, rükû ve secdelerinde yalvarışını bir hayli uzattı.

Korku ve umut arasında beklenen gün bir daha geldi. Ebe ona böcek gibi kıvranan bir kundak vererek:

“Kız, Kız... Allah’ın bir hediyesi bu.” dedi.

İkinci kızına da Atiyye adını verdi.

“Nimet” ve “Atiyye” adları rızayı belirtmekten daha çok, zorunluluğu çağırıyordu. Bugünün zorunlu rızası, yarın vaadin gerçekleşmesi dileğine bağlıydı. Erkek çocuğu olmayan baba gönlündeki bütün iman kıvılcıklarını harekete geçirip, Allah’a var gücüyle yöneliyor, yakarışını ve acizliğini tekrarlıyordu. Duası bir gün kabul oldu. Beklenen çocuk ana rahminde oluştu.

O sırada babam, dileğine eriştiğini ve oğlunun varlığıyla amacının gerçekleştiğini öğrenmeden öldü. Okun yaydan çıkışının bedeli; gerilmiş yayın kopmasına mal olmuştu. Kişilerin mutluluğunun nesilleri sürdürme karşısında bir önemi yok.

Böylece öksüz doğdum. Buna rağmen babama yabancı sayılmam. Oturma odasına her girişimde gözüm duvarda asılı duran solgun fotoğrafına takılır ve onun sanki beni çağırıcısına gülümsediğini görürüm...”

Öykü bu giriş cümlelerinde de görüldüğü gibi, başlangıçta 3. tekil anlatımıyla (o’lu anlatım) başlar; ancak birinci tekil şahıs anlatımıyla (ben’li anlatım) sonuna kadar devam eder. Yazar modern anlatım tekniklerinden iç monolog tekniğini öykünün iki yerinde başarılı bir şekilde kullanır. Bunlar şu cümlelerdir:

“Plan tuttu, öyleyse sabırla bekleyelim ve Allah’a tevekkül edelim.”

“İlk ve son ziyaretimiz olsun. Ben buraya erkek evladı olmayan bir aileyle karşılıklı ziyaretleşelim diye gelmedim.”

Öykünün örgüsü oldukça sağlamdır. Çok fazla olmamakla birlikte öyküde zaman zaman kullanılan diyaloglar öyküye bir dinamizm kazandırmaktadır.

Ana kahramanın Seniyye ile karşılaşma anını ve Seniyye’yi tasvir etmesi şu şekilde oldukça dikkat çekmektedir:

“Ne diyeyim? Bu buluşma hayatımın başlangıcıydı. Bundan öncesi kapkara bir cehalet, sonrası ışık ve aydınlık oldu. Onunla konuşurken gizlice bakıyordum. Yoksa benim bulanık gören gözlerim bütün bu güzellikle yüz yüze gelmeye nasıl dayanabilirdi? Onun yanında, güneşe bırakılan sırlıslıkam bir köpek yavrusu gibiydim... Onu görmeden önce giyinmenin bir sanat olduğunu bilmiyordum... Sanki vücudu bir dilek tutmuş ve elbisesi de bu dileği gerçekleştirmişti. Adeta elbise de aynı arzuyu duymuştu ve bu beden kendisinde huzuru ve hayatın tadını bulduğu bir dost olmuştu ona... Nice şeyleri gösteren ve nice şeyleri gizleyen bir elbise! Vücudunu sarıp az kalsın onu esir alacaktı! Oysa elbisenin esiri, özgür ve elbiseye hakimdi. Etekleri de içinde gizlediklerini göstermekle göstermemek arasında tereddüt edercesine salınıyordu. Ayakkabısının şıklığı örtüklerini sorgulamaktan alıkoyardı insanı. Başındaki her bir saç ona doğru yarıştı ve adeta rıza göstererek biri diğerinin yanında sıraya giriyor ya da onun altında duruyordu. Ayrıca her bir tel, süsün bir parçası olduğunun farkında ve kendine biçilen rolden mutluluk duymaktaydı. Bu beden parçalansa ve bin parçaya bölünse, yine de güzelliğinden bir şey kaybetmezdi. Güldü; içinde çocuk saflığı, gençlik neşesi, tecrübenin acılığını taşıyan bu gülüş, bir ömre bedeldi... Suçlu bir ağız ve masum gözler...”

Öyküde diyaloglar da dahil olmak üzere baştan sonra kullanılan dil edebî Arapça (el-Luğatu’l-Fushâ)dır.

Necib Mahfûz (1911- ) kuşağından Arap edebiyatında el-Medresetu’l-Hadise’nin öncülerinde olan<sup>15</sup> Yahyâ Hakkî bu kısa öyküsüyle özelde Mısır toplumunda ve genelde doğu toplumlarında sıkça yaşanan başkalarına özenme problemini ana kahramanın şahsında çok iyi bir şekilde işlemektedir. Arap edebiyatına her alanda katkıları olan Yahyâ Hakkî, bu kısa öyküsüyle de Mısır öykücülüğünde kalıcı bir iz bırakmıştır. Onun bütün eserleri her zaman zevkle okunabilecek türden edebî eserlerdir.

# YAHYÂ HAKKÎ'NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

## EK-ÖYKÜNÜN ÇEVİRİSİ:

### ÜÇ YETİMDİK<sup>16</sup>

İşte evlendi ve eşini öpüyor. Onu her öpüşte Allah'tan kendisine soyunu sürdürecektir hayırlı bir erkek evlat vermesi için dua ediyor. İşin ilginç yanı, şöhret ve mal istemiyor.

Beklenen gün geldi çatı. Ebe eline hamur yumuşaklığında ve kokusunda bir kundak tutuşturdu.

“Kız, kız... Allah'ın bir nimeti bu.” dedi.

Ona Nimet adını verdi.

Dileklerin çoğunun tamahkârlık, bazı duaların nankörlük ve Allah'ın işine karışmak olduğunu anlayamadı. Namazlarında Rabbine duaya devam etti, rükû ve secdelerinde yalvarışını bir hayli uzattı.

Korku ve umut arasında beklenen gün bir daha geldi. Ebe ona böcek gibi kıvranan bir kundak vererek:

“Kız, Kız... Allah'ın bir hediyesi bu.” dedi.

İkinci kızına da Atiyye adını verdi.

“Nimet” ve “Atiyye” adları rızayı belirtmekten daha çok, zorunluluğu çağırıyordu. Bugünün zorunlu rızası, yarın vadin gerçekleşmesi dileğine bağlıydı. Erkek çocuğu olmayan baba gönlündeki bütün iman kıvılcıklarını harekete geçirip, Allah'a var gücüyle yöneliyor, yakarışını ve acizliğini tekrarlıyordu. Duası bir gün kabul oldu. Beklenen çocuk ana rahminde oluştu.

O sırada babam, dileğine eriştiğini ve oğlunun varlığıyla amacının gerçekleştiğini öğrenmeden öldü. Okun yaydan çıkışının bedeli; gerilmiş yayın kopmasına mal olmuştu. Kişilerin mutluluğunun nesilleri sürdürme karşısında bir önemi yok.

Böylece öksüz doğdum. Buna rağmen babama yabancı sayılmam. Oturma odasına her girişimde gözüm duvarda asılı duran solgun fotoğrafına takılır ve onun sanki beni çağırıcısına gülümsediğini görürüm...

\* \* \*

Devlet memuru olup daha ilk maaşımı almıştım ki annem de öldü. Sanki mürüvvetimi görmeden bizden ayrılmak istemiyordu. Cenazenin ardından tek başıma yürüdüm. Kız kardeşlerim Nimet ve Atiyye ise pencereden sarkıp ağıt yakarak dövünüp duruyorlardı. Cenazeye katılanların çoğunun göz ucuyla kız kardeşlerimin yüzlerine ve göğüslerine baktıklarını gördüm. O anda kendime gelerek bir aile reisi olduğumu fark ettim. Ama ne aile! İki güzel genç kız.

Gerçekten ikisi de güzel. Bu konuda yanılısam bile, benden başka kimleri var? Bükük belimi doğrulttum ve başımı dik tutarak yürüdüm. Mezarın başında sabırlı, güçlü olmamı salık veren sözleri, herhangi bir öfke ya da nefret duymadan kabul ettim.

Günler gelip geçti. Mazi ve mazidekiler unutulup gitti. Derken kız kardeşlerimle birlikte dünyanın en mutlu insanı olduğumu fark ettim. Üçümüz de gençliğimizin baharında ve en güzel çağındaydık. Eğlencesi, hırçınlığı, konuşması, zıplaması, kokusu, tazeliği ve serbestliği ve eşitliğiyle hayatın içinde olup, hayata sırt çevirmiş yaşlılığın baskısından ve saldırgan çocukluk boğuşmasından uzaktık. İyi ki üçümüzün harcamasına yetecek varlığımız yoktu. Bu yüzden erkek öne çıktı, kızlar ise evde oturdular. Allah ayrıca onları üniversiteden, edebiyat ve felsefeden de kurtardı. Onlara havalarda gezinmeyen bir akıl ve yapmacık olmayan bir huy bağısladı. Her ikisi de vücut ve akıl yönünden bir bayan olarak yetiştiler. Bir tartışma ya da anlaşmazlık, konuşmalarımızın havasını bozmuyordu. Öyle bir dostluk ki, benim başka isteklerde bulunmama fırsat vermiyordu. Hangi erkek benim gibi etrafını bir kız değil iki kız sarıp, güçlerinin yettiği ilgi ve samimiyete ulaşmıştı? Kıyafetimin düzgünlüğü ve yemeklerimin güzelliği evli olan arkadaşlarımdan hiç de geri kalmıyordu. Üstelik bu nimetlerin bedelini tıpkı iş arkadaşlarımdan yüzünde büroda fark ettiğim şekilde gam, keder ve sıkıntı ile ödemiordum.

İçim rahat ve bedenim huzurluydu. Tıpkı gözleri açılmamış üç yavru kedi misali birbirimize sokuluvermiş, yaşıyorduk. Tam bir halkaydık. İşte Nimet; onun rolü şefkatli anneyi oynamaktı ve o da bunu yaptı. O hepimizden ağırbaşlı ve dengeliydi. Evin harcamaları ve idaresi onun elindeydi. Atiyye ise çaktırmadan üzerine titrediğimiz evin şımarık kızı olarak kaldı. Konuşmaları sırasında tesadüfi olarak söylediği en küçük isteğini bile hatırlamaya çalışır ve fırsatını bulana kadar beklerdik. İsteklerini aramaktan duyduğumuz yorgunluktan lezzet alırdık. Uygun zamanı buluncaya kadar da yaptıklarımızı gizlemeye çalışırdık. Şaşkınlığına birlikte güler ve sunduğumuz hediyelerin sevincini birlikte yaşadık... Bazen başımı Atiyye'nin dizine koyardım; o da yavrusunun başını bitleyen ve kulaklarına bir şeyler fısıldayan bir anne maymun gibi uzun parmaklarıyla saçlarımı okşardı... Yanı başımızda bizi tatlı tebessümlerine boğan, benim birkaç iç çamaşırımı diken Nimet bulunurdu. Eğer biz, kendi hâlimize bırakılsak, birbirimizi tamamlayan bir huzur içinde yaşar giderdik. Ancak insanlar da başkalarına yardım, iyilik yapma ve teşvik etme konusunda samimiyet, sevgi ve istek varken bu nasıl olabilirdi?!. Bazı akrabalarım ve tanıdıklarım kulağıma "Kız kardeşlerini ne zaman evlendiriyorsun? Artık zamanı geldi!" diye fısıldamaya başladılar bile. Bir keresinde de "Timsah mahallesinin arka taraflarında, el-Hacer sokağında kuytu bir yerdeki, oradan kimsenin ziyaretine gidilmeyen ve kimsenin ziyaret etmediği eski evinize kapanmışken, nasıl oluyor da onlara iyi birer koca bulmayı ümit ediyorsun ya da çöpçatan bir kadına ve onun entrikalarına mı güveniyorsun?" demişlerdi.

# YAHYÂ HAKKÎ'NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

Korkarak, çaktırmadan kız kardeşlerimin gözlerine bakmaya başladım ve kendi kendime sordum:

“Bunlar susamış, aç gözler mi?..”

Bazen bana öyle geliyor ki; onların konuşkan bakışları birden suskunlaşıyor ve boşluğa dalıyor. Sanki bu güzel bakışların altında birazcık hüznün ve mahrumiyet gizleniyor. Ey baykuş gözlü, fare dişli, öküz inatlı ve oğlak gibi sabırsız kara şeytan! Ne kadar hile yapsan da bundan sonra benden saklanamayacaksın!

Geceyi düşüncelere dalarak geçirdim. Sabah, gecenin karanlığını ve basiretimi aydınlattı. Gerçek bana gündüzün aydınlığında, kasları güçlü, çirkin bir vücut şeklinde göründü. Tabiatı yanılmaya çalışmanın faydası yok. Fedakarlık, yalnızlığa tahammül, teslimiyet ve vazgeçmenin acılığına sabretmek gerekir... Kendime bir program yaptım ve kız kardeşlerim de dahil, kimseye danışmadan uygulamaya karar verdim. Akrabalara da başvurmayacağım; çünkü onlar atasözünde denildiği gibi akreptirler. Arabulucu kadına da sığınmayacağım. Çünkü o da yaşlı bir aracıdır. Asıl sorun iyi kocanın bize gelmemesinde mi yatıyor? Öyleyse biz onu arayalım. Ona gidelim, onun bulunduğu yere. Şayet hileyle avlanması gerekirse, aldatici ağı bizzat kendim hazırlayacağım ve onu elimle yoluna koyacağım. Bu av helal bir avdır. Allah katında en sevdiğim insanlara iyi bir koca ayarlamaktan daha büyük sevap ne olabilir ki?

Bazı süs eşyalarını sattım, tasarruf fonuna yatırdığım paramın tamamını çektim. Garden City<sup>17</sup> semtinde bana pahalı gelen kutu gibi bir daire kiraldım. Süleyman Paşa mağazalarından eve birkaç parça mobilya satın aldım. İzinle el-Hacer sokağı! Kölelik kaldırıldı. Allah aşkına özgürlüğümüzü ver bize! Siz ey sandıklar, çekmeceler, şamdanlar, yaldızlı aynalar, kanepeler ve sedef kakmalı koltuklar! Hayırlı bir adım için veda edin müzâyede salonlarına. Her konaklamanın kısa ve her dostluğun ayrılıkla noktalandığı bir dünyadayız biz. Size göz yaşıyla ağıt yakmamı mı bekliyorsunuz? Kim geçmişse bakarsa, Hansâ<sup>18</sup>'nin gözyaşları bile yetmez ona! Bizden ağlamamızı mı istiyorsunuz? Aksine bizden unutmamızı isteyin, çabucak unutmamızı...

Binaya girdiğimde papazların ağırbaşlılığı ve imparatorların heybetine sahip Berberî bir kapıcı bizim için ayağa kalktı. Halıyla döşeli ve çiçek saksılarıyla süslü birkaç merdivenden sonra asansöre yöneldiğimde ve komisyoncunun “Burası antre, burası da çalışma odası” dediğini duyduğumda kalbim huzur buldu ve dedim ki: “Plan tuttu, öyleyse sabırla bekleyelim ve Allah’a tevekkül edelim.”

\* \* \* \* \*

Bir süre yabancılık çektik. Sonra semte, oranın seslerine, oturanların yüzlerine ve âdetlerine alışmaya başladık. Bir sabah evden çıktım. Birdenbire karşı dairenin sahibiyle evinden çıkarken yüz yüze geldim. Beraber asan-



söre bindik... Nedense adama ısınmıştım. İlk gülümseme benden geldi, sonra o da gülümsedi. Derken sohbe başladı. Kendisi üst düzey bir memur emeklisiymiş. Kendisinin ya da erkek kardeşinin veya kız kardeşinin yahut bir arkadaşının veyahut bir tanıdığının iyi bir oğlu olması için Allah'a dua ettim. "Belki ahlakımızı ve asaletimizi görürler, durumumuzu, dürüstlüğümüzü anlarlar ve kızımıza talip olurlar." dedim kendi kendime. Adamı eve davet ettim. Öyle şaşırdım ki davetimi kolayca kabul etti. Kendisi ve eşi Nasaf Hanım geldiler. Nasaf Hanım kız kardeşlerime şefkatli bir ana gibi yaklaştı ve bizi evlerine çay içmeye davet etti. Ayrılırken:

"Umarım kızım Seniye İskenderiye'den dönmüştür de onu sizinle tanıştırmım."

Üzüntümü belli etmemeye çalıştım. Zira kız ismi değil, erkek ismi bekliyordum. Kendi kendime: "İlk ve son ziyaretimiz olsun. Ben buraya erkek evladı olmayan bir aileyle karşılıklı ziyaretleşelim diye gelmedim." dedim.

Belirlenen vakitte canım sıkkın, moralim bozuk bir halde gittim... Seniye geldi! Ey insanlar! Cömertliğinizi ve iyiliğinizi benden esirgemeyin. Benim gibi tecrübesiz, toy bir delikanlıya acıyın. Onun karşısındaki heyecanımı ve şaşkınlığımı size anlatırsam bana gülmeyin.

Ne diyeyim? Bu buluşma hayatımın başlangıcıydı. Bundan öncesi kapkara bir cehalet, sonrası ışık ve aydınlık oldu. Onunla konuşurken gizlice bakıyordum. Yoksa benim bulanık gören gözlerim bütün bu güzellikle yüz yüze gelmeye nasıl dayanabilirdi? Onun yanında, güneşe bırakılan sırlıslıkam bir köpek yavrusu gibiydim... Onu görmeden önce giyinmenin bir sanat olduğunu bilmiyordum... Sanki vücudu bir dilek tutmuş ve elbisesi de bu dileği gerçekleştirmişti. Âdeta elbise de aynı arzuyu duymuştu ve bu beden kendisinde huzuru ve hayatın tadını bulduğu bir dost olmuştu ona... Nice şeyleri gösteren ve nice şeyleri gizleyen bir elbise! Vücudunu sarıp az kalsın onu esir alacaktı! Oysa elbisenin esiri, özgür ve elbiseye hakimdi. Etekleri de içinde gizlediklerini göstermekle göstermemek arasında tereddüt edencesine salınıyordu. Ayakkabısının şıklığı örttüklerini sorgulamaktan alıkoymadı insanı. Başındaki her bir saç, ona doğru yarışıyor ve âdeta rıza göstererek biri diğerinin yanında sıraya giriyor ya da onun altında duruyordu. Ayrıca her bir tel, süsün bir parçası olduğunun farkında ve kendine biçilen rolden mutluluk duymaktaydı. Bu beden parçalansa ve bin parçaya bölünse, yine de güzelliğinden bir şey kaybetmezdi. Güldü; içinde çocuk saflığı, gençlik neşesi, tecrübenin acılığını taşıyan bu gülüş, bir ömre bedeldi... Suçlu bir ağız ve masum gözler... Benimle pek ilgilenmedi. Sadece bir iki defa baktı. Buna rağmen ayrılırken ayaklarımı zorla çekiyordum. Okşayarak içime sızdığını sandığım parmaklarıyla ruhumu ve bedenimi saran ince bir dokunuşun yorgunluğunu hissediyordum. Kendimi çırılçıplak, altüst edilmiş, incelenmiş, denenmiş, boyu ölçülmüş, biçilmiş, tartılmış, ovalanmış, ısırılmış ve yere serilmiş gibi hissettim... Âdeta ruhumun telleri harekete geçirilmiş ve müziği duyulmuştu... Sonra gizli kitabım yerinden çıkarılmış, sayfaları ışığın altına

## YAHYÂ HAKKÎ’NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

tutulmuş, satırları kelime kelime okunmuştu. Bütün bunlar olurken; gözler tereddüt içinde ve dudaklar sorgular gibiydi. Sonra ikimizin hayatının sonuna kadar bozulamayacak kesin kararı verdim.

Ey insanlar! Bana bir kez daha acıyın. Eğer size gerçekten yorulduğumu; ancak yorgunluktan büyük bir lezzet aldığımı söylersem bana yine de gülme-  
yin... Karardan korkmadım. Aksine bana süzerek bakmasından memnun ol-  
dum. Yüksek ücret peşinde, ulaşılmaz zor doktorun elleri arasında  
debelenmekten mutlu olduğu kadar, iyileşme umudunun mutlu etmediği bir  
hasta gibiydim. Oradan ayrıldım, hâlâ tattığım lezzetin tadı damağımdaydı...  
Evimize girince kız kardeşlerime dönüp baktım ve içimi üzüntü kaplayarak  
kendi kendime: “Vallahi, tek eksikleri köylü kızları gibi, saçlarının uzun ol-  
ması ve kalın çoraplarının dizlerini örtmesi. Allah’ın izniyle yarından itibaren  
kılık kıyafetlerine ve süslerine önem vermeleri için onlarla ilgileneceğim.  
Yoksa çizdiğim planım başarısızlığa uğrayacak...” dedim.

Ancak ertesi gün, Seniyye dışındaki her şeyi unuttum! Tekrar onu ziyaret  
etmek için iyi bir sebep bulmaya çalıştım; fakat başaramadım. Üstelik dairen-  
nin kapısı yüzüme kapatıldı. Belki de onlar kızlarına gizlice bakarken ağzı-  
mın suyunun aktığını görüp, hâlime acıdılar ve bir serap peşinde koşmamamı  
istediler? Beni kasıtlı olarak uzaklaştırmak istediklerini hissettiğimde  
tedirginliğim arttı. Dengeli ve edeplice olarak tanıdığım hâlde, kendimi kontrol  
edemez oldum. Şaşkınlığımdan ancak çocukların ve delilerin yapabileceği  
hâl ve tavırları sergilediğimi fark ettim. Hizmetçilerden rüşvetle yardım istedi-  
m, onlar da benimle dalga geçtiler. Yolunu kestim, önüne mektuplarımı at-  
tım. Onu, gölgesi gibi takip ettim. Bütün bunlara rağmen bana bir kelime ya  
da bir gülümseme bile lütfetmedi. Size yemin ederim ki benim bu durumum  
üzerinden ne kadar süre geçtiğini bilmiyorum. Belki bir hafta, belki de birkaç  
ay geçmiştir. Sonunda sabrım taşıdı, eğer bu işkence biraz daha sürerse acının  
beni yıkacağını, kalbimi parçalayacağını ve beni öldüreceğini hissettim. Bir  
gün yolda yürürken önüne çıktım ve kolundan tuttum. İçinde öfke ve ümit  
titreyişi olan bir tutuştu bu. Bağırdım:

“Ne sanıyorsun sen? Hayat boyu peşinden mi koşacağım? Sanki bu  
dünyada zât-ı âlinizin arkasında koşmaktan başka işim yok? Af edersiniz!  
Şimdi sizden tek bir kelime duymak istiyorum... Evet ya da hayır.”

Yüzüme bakıp gülümsedi...

Onunla beraber, daha önceden görmediği, meçhul ve büyüleyici bir şehri  
gözlemleyen turist gibi Kahire’nin gezilecek yerlerini ziyaret ettim... Papağan  
gibi Nil Kasidesini<sup>19</sup> okuyordum. Seniyye de bana beyit beyit açıklıyor,  
anlamlarının güzelliğini ve dikkat edilmesi gereken yerleri anlatıyordu. Daha  
önce hayvanat bahçesini ziyaret ettiğimde hiçbir şey görememiştim. İlk defa  
saf, güzel ve hüzünlü gözler, müebbet hapis parmaklıkları ardından benimle  
konuştular. Bana, yalnızlıklarından ve acılarından şikayette bulundular.

Sürüngenler, uçanlar ve dört ayak üzerinde yürüyenlerin hepsiyle kardeş olduğumda, içimi kaplayan büyük ferahlığı Seniyye'ye borçluyum...

Bir gün bana dedi ki:

“Öyleyse ne yapalım? Yeni bir memur olduğun, az maaş aldığın ve bu maaşla Garden City’de nasıl geçindiğini anlayamadığı için babam kesinlikle karşı çıkıyor...”

Sıkıntıdan başımı öne eğdiğimi görünce de sözlerine şöyle devam etti:

“Fakat annem benden yana...”

Karar, Nimet ve Atiyye’nin teyzelerinden birinin yanında kalmak için gitmeleri, benim de onların evlerine taşınmam yönündeydi...

Nikah saatinde herkes bana, dalgın olduğumu, sonra bir ara aniden gülümsediğimi söyledi. Bunun sebebinin, nikah memurunun sorusunun sıkıntısından olduğunu zannettiler. Oysa nasıl olduğunu, ben de bilmiyordum. Bana uygun düşen o atasözündeki esprinin acımasızlığını o anda fark ettiğimi bilmiyorlardı. Ne demişler?

“Ava giden, avlanır...”

<sup>1</sup> Fu’âd Devvâre, *Aşratu Udebâ’ Yetehaddesûn*, Kahire 1986, s.146.

<sup>2</sup> Sa’id Cevde es-Sehhâr, *Musavver A’lâmi’l-Fikri’l-‘Arabî*, Kahire ts. III, 58.

<sup>3</sup> Yahyâ Hakkî, *Kennâsetu’d-Dukkân Sîre Zâtiyye*, Kahire 1992, s.35.

<sup>4</sup> a.e., s.140-141.

<sup>5</sup> a.e., s.38.

<sup>6</sup> a.e., s.40.

<sup>7</sup> Yahyâ Hakkî, *Unşûdetun fî’l-Besâta*, Kahire 1987, s.92-93.

<sup>8</sup> J. Brugmann, *An Introduction to the History of the Modern Arabic Literature in Egypt*, Leiden 1984, s.264.

<sup>9</sup> Sa’id Cevde es-Sehhâr, a.g.e., s.58.

<sup>10</sup> Hayatı ve eserleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. ‘Alî er-Râ’î, *Dirâsât fî’r-Rivâyeti’l-Misriyye*, Kahire 1964, s.180-182; Mustafâ İbrâhîm Hasen, *Yahyâ Hakkî Mubdî’an ve Nâkiden*, Kahire 1970; Semîr Vehbî, “el-Bî’etu ve Te’sîrühâ ‘alâ İntâci Yahyâ Hakkî”, *Seb’üne Şem’a fî Hayâti Yahyâ Hakkî* (Yay. Haz. Yûsuf eş-Şârûnî), Kahire 1975, s.55-73; Sâlih el-Mursî, “Yahyâ Hakkî Ebî’llezî Esâbenî bi-‘Ukdeti Üdîb”, *Seb’üne Şem’a fî Hayâti Yahyâ Hakkî* (Yay. Haz. Yûsuf eş-Şârûnî), Kahire 1975, s.103-126; Seyyid Hâmid en-Nessâc, “Yahyâ Hakkî ve’s-Sûretu’l-Kisâsiyetu’l-Mevdû’iyyetu”, *Tetavvuru Fenni’l-Kissati’l-Kasîra fî Misr*, Kahire 1982, s.284-296; Ni’mât Ahmed Fu’âd, *Kimem Edebiye*, Kahire 1984, s.331-384; Sa’id Cevde es-Sehhâr, *Musavveru A’lâmi’l-Fikri’l-‘Arabî*, Kahire ts., III, 58; Muhammed Mendûr, *en-Nakdu’lve’n-nukkâdu’l-Mu’âsirûn*, Kahire ts., s.201-211; ‘Abdusselâm Muhammed eş-Şâzelî, *Şahsiyyetu’l-Musekkafî fî’r-Rivâyeti’l-Fenniyyeti’l-‘Arabîyyeti’l-Hadîse bi-Misr* (1834-1952), Kahire 1988, s.267-277; Semer Rûhî Faysal, *Mu’cemu Rivâ’iyyine’l-‘Arab*, Trablus 1995, s.494-495; Robert B. Campbell, *Contemporary Arab Writers*, Beyrut 1996, I, 497-500; Ahmed ‘Alâvine, *Zeylu’l-A’lâm*, Cidde 1996, s.226-227; Hakkı Suçın, *Yahyâ Hakkî ve Kîsasuhâ el-Kasîra* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Ün., Sos. Bil. Enst., Ankara 1998; Fu’âd Devvâre, “Yahyâ Hakkî”, *Kitâbun fî Cerîde* (Teşrîn Gazetesinin Eki), S.38, 6 Aralık 2000, s.3.

# YAHYÂ HAKKÎ'NİN KUNNÂ SELÂSETE EYTÂM ADLI ÖYKÜSÜ

<sup>11</sup> Kısa öykü koleksiyonları: *Dimâ'un ve Tîn* (1955), *Ummu'l-'Avâciz* (1955), *'Anter ve Cüliyet Kisasun ve Levhât* (1961); Romanı: *Sahî'n-Nevm* (1956); Kısa romanı: *Kindilu Ummi Hâşim* (1944, Bu kısa romanı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Musa Yıldız, "Yahyâ Hakkî'nin *Kindilu Ummi Hâşim*'i", *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, Yıl 1, S.3, Ankara 2001, s.43-53; Hatıra türü eserleri: *Hallihâ 'ale'llâh* (1959), *Kenâsetu'd-Dukkân* (1992); Eleştiri, İnceleme ve Makaleleri: *Fecru'l-Kissati'l-Misriyye* (1960), *Yâ LEyl Yâ 'Ayn* (1960), *Hutuvât fî Nakd* (1961), *Fikratun fe'bütisâme* (1962), *Dem'atun fe'bütisâme* (1969), *Te'âle ma'î ile'l-Künsîr* (1969), *Hakîbetun fî Yedi Musâfir* (1970), *'İtru'l-Ahbâb* (1971), *Nâsun fî'z-Zill* (1971), *Unşûde li'l-Besâta* (1973); Çevirileri: Jules Romains, *Duktûr Knock en İntişâru't-Tıbb* (1960), Morris Maeterlink, *el-'Usfûru'l-Ezrak* (1966), Desmond Stewart, *el-Kâhira* (1969); Edith Saunders, *el-Ebû'd-Dillil* (1970), Michael Sadoviano, *el-Balta* (1972), Stewan Zveig, *Lâ'ibu'ş-Şatranc* (1973), thomans Mann, *Tonio Kröger* (1973). Bütün eserleri 1975-1977 yılları arasında *Mu'ellesât Yahyâ Hakkî* adıyla Kahire'de el-Hey'etu'l-Misriyyetu'l-'Âmme li'l-Kitâb tarafından sekiz cilt hâlinde basılmıştır.

<sup>12</sup> Roman hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Rahmi Er, *Modern Mısır Romanı (1914-1944)*, Ankara 1997, s.74.

<sup>13</sup> Seyyid Hâmid en-Nessâc, *Bânûrâma'r-Rivâyeti'l-'Arabiyeti'l-Hadîse*, Kahire 1985, s.52.

<sup>14</sup> Seyyid Hâmid en-Nessâc *Tetavvuru Fenni'l-Kissati'l-Kasîra fî Misr*, Kahire 1982, s.285.

<sup>15</sup> Brugman, *a.g.e.*, s. 263; M. M. Badawi, *a Short History of Modern Arabic Literature*, Oxford 1993, s.131.

<sup>16</sup> Tâhir Ahmed Mekkî'nin *el-Kissatu'l-Kasîra* (Kahire 1988) kitabının s.123-130 arasındaki "Kunnâ Selâsete Eytâm" adlı hikayenin Arapça aslından çevirisidir (Ç.N.).

<sup>17</sup> Kahire'nin gelir düzeyi yüksek ailelerin yaşadığı bir semti (C.N.).

<sup>18</sup> el-Hansâ' (ö.24/645): Bir baskın sırasında öldürülen kardeşleri Muaviye ve Sahr'ın arkasından göz yaşı dökerek ağıtlar yakan Cahiliye ve İslâm dönemlerinde yaşamış bir kadın şair. Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Şakir Ergin, "Hansa", *TDVİA*, XVI, 46-47; Sait Sena, *al-Hansâ* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1985 (Ç.N.).

<sup>19</sup> Türk kökenli Mısırlı şair Ahmed Şevkî (1868-1932)'nin bir kasidesidir. Hayatı ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ramazan Şeşen, "Ahmed Şevkî", *TDVİA*, II, 136-138; Ahmet Kazım Ürün, *Mısır'da Türk Bir Şair Ahmed Şevki*, İstanbul 2002 (Ç.N.).